

УДК 336

Гуцул М.О.

*аспірант кафедри фінансового менеджменту та фондового ринку
Одеського національного економічного університету***АЛГОРИТМ ПОБУДОВИ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТІЙКОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ****ALGORITHM CONSTRUCTION OF FINANCIAL SUPPORT
SUSTAINABLE DEVELOPMENT ENTERPRISES****АНОТАЦІЯ**

У статті викладено результати досліджень у сфері алгоритму побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств. Проаналізовано думку фахівців щодо критерію оптимізації капіталу. Запропоновано алгоритм побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств. Охарактеризовано правила комплексної побудови фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств. Наголошено на взаємозалежності стійкого розвитку та фінансового забезпечення підприємств.

Ключові слова: фінансове забезпечення, стійкий розвиток, фінансова стійкість, фінансові ресурси, оптимізація капіталу.

АННОТАЦИЯ

В статье изложены результаты исследований в области алгоритма построения системы финансового обеспечения устойчивого развития предприятий. Проанализированы мнения специалистов по поводу критерия оптимизации капитала. Предложен алгоритм построения системы финансового обеспечения устойчивого развития предприятий. Охарактеризованы правила и комплексной построения финансового обеспечения устойчивого развития предприятий. Отмечено взаимозависимость устойчивого развития и финансового обеспечения предприятий.

Ключевые слова: финансовое обеспечение, устойчивое развитие, финансовая устойчивость, финансовые ресурсы, оптимизация капитала.

ANNOTATION

The article presents the results of research in the field of financial algorithm for constructing sustainable development of enterprises. Analyzed according to experts on the criteria of optimization of capital. An algorithm for constructing a system of financial security sustainable development of enterprises. Characterized pravylaa complex financial building sustainable development of enterprises. Emphasized the interdependence of sustainable development of financial software companies.

Keywords: financial security, sustainable development, financial stability, financial resources, optimization of capital.

Постановка проблеми. Ефективне фінансове забезпечення стійкого розвитку підприємств на теперешньому рівні розвитку виробничих сил в Україні, в умовах жорсткої конкуренції неможливе без системного підходу до нього. Тому актуальним є формування алгоритму побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств як прояву комплексного підходу до організації такої системи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Розробці питань алгоритму побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств багато уваги приділяють вітчизняні та закордонні науковці, зокрема: Дж. Ванхорн, Дж. Вахович, м.л., П. Самуельсон, В. Нордхаус, Р. Брейлі, С. Майєрс, Є. Рясних, І. Бланк та інші.

Виділення не вирішених раніше частин проблеми. На сьогодні в умовах плюралізму економічних ідей досі не сформовано єдиного комплексного алгоритму побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку.

Метою статті є розробка та обґрунтування комплексної побудови алгоритму системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств.

Викладення основного матеріалу дослідження. Процес формування фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств полягає в розробленні, прийнятті та реалізації алгоритму рішень, своєчасність, оптимальність та раціональність яких є основою збалансованого вибору джерел фінансування діяльності підприємств [1, с. 119].

Таким чином, у фінансовому аспекті процес прийняття й реалізації алгоритму рішень можна зобразити як послідовність етапів, операцій і процедур, між якими існують прямі та зворотні зв'язки.

Розділимо алгоритм побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств на відповідні стадії підготовки, прийняття та реалізації розроблених заходів ефективного фінансового забезпечення підприємств.

Наведемо зазначений алгоритм дій, з огляду на прийняття управлінських рішень.

До стадії підготовки належить аналіз фінансово-економічного становища на макро- та мікрорівні, який включає пошук, оброблення інформації, накопичення, виявлення та формування економічних проблем, які повинні ретельно бути вивченими та вирішеними з урахуванням ліквідації факторів, що їх зумовили.

Стадія прийняття рішення охоплює розроблення й оцінювання альтернативних варіантів, визначення критеріїв вибору оптимального рішення, вибір і прийняття рішення.

Стадія реалізації проявляється в розробці заходів для конкретизації рішення та доведення його до виконавців, а також здійснення контролю за його виконанням; внесення необхідних коректив; оцінювання результату, отриманого внаслідок реалізації рішення [2, с. 155–157]. Як правило, кожне рішення має свій конкретний результат, тому метою управлінської діяльності є знаходження таких форм, методів, засобів та

інструментів, які могли б сприяти досягненню оптимального результату в конкретних умовах і обставинах [3, с. 111].

Таким чином, з огляду на вищезазначені стадії прийняття рішень, ми запропонували власний алгоритм побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств, що означає систематичне виконання послідовних дій керівниками, які схвалюють належні управлінські рішення, та характеризуються обґрунтованістю, простотою, доступністю здійснення процесу формування фінансових ресурсів підприємств (див. рис. 1).

На першому етапі здійснюється вибір критерію оптимізації фінансового забезпечення та аналізу фінансових ресурсів, що дає можливість визначити динаміку загального обсягу фінансових джерел, їх структуру, рівень рентабельності, ліквідності й фінансової стійкості підприємства та оцінити ефективність управління та використання капіталу [4, с. 201].

Мобілізація фінансових коштів суб'єктів підприємницької діяльності спрямована на покриття потреб у джерелах фінансування їх господарської діяльності, зважаючи на специфіку функціонування, досягнення збалансованості структури джерел на основі критеріїв оптимізації, а також стадії життєвого циклу, що відповідають стратегічним напрямкам розвитку суб'єкта господарювання та цілям.

На сьогодні єдиного універсального методу оптимізації структури капіталу не має. Що стосується дефініції найкращого співвідношення між позиковим та власним капіталом, І. Бланка вважає, що оптимальною структурою капіталу є таке співвідношення використання позикових і власних коштів, за умов яких здійснюється ефективна пропорційність між коефіцієнтами фінансової прибутковості та коефіцієнтом стійкості підприємства, тобто збільшується його ринкова вартість [5, с. 213]. На думку В. Подольська та О. Яріш оптимізація структури капіталу – це «таке співвідношення між власним і позиковим капіталом, унаслідок якого створюється ефективна пропорційність між прибутковістю та фінансовою стійкістю підприємств» [6, с. 147].

Отже, оптимізація структури фінансового забезпечення підприємств є одним із етапів стратегічного аналізу капіталу. Ця оптимізація полягає у визначенні такого співвідношення між вартістю, втіленою у кошти підприємства, які йому належать і приносять прибуток, та вартістю, інвестованою в кошти, що залучаються на основі їх повернення, за умови якого досягається максимальна ефективність діяльності підприємства.

Що стосується вибору критерію оптимізації фінансового забезпечення підприємств, аналіз економічної літератури свідчить, що більшість науковців виділяють три критерія оптимізації структури капіталу [7, с. 36]:

– оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації її вартості. Такий метод

Рис. 1. Алгоритм побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств

пояснюється на оцінці позиченого та власного капіталу за різних умов їх обслуговування, формування і здійснення різноманітних розрахунків середньозваженої вартості капіталу, а отже, знаходження найбільш вірогідної ринкової вартості підприємства;

– оптимізація структури капіталу за критерієм максимізації рівня прогнозованої фінансової рентабельності. Зазначений метод визначається на багатоваріантних розрахунках рівня фінансової рентабельності (рентабельності власного капіталу) за різної структури капіталу. Останні виражаються через такий показник, як ефект фінансового левереджу;

– оптимізація структури капіталу за критерієм мінімізації рівня фінансових ризиків. Згаданий метод є зв'язаним з процесом роздрібленого вибору фінансових ресурсів різних складників активів суб'єктів підприємницької діяльності: необігових активів, обігових активів (з поділом їх на постійну та змінну частини) [8, с. 342]

На основі аналізу розрахунку показників, що характеризують фазу залучення капіталу, так само можна розрахувати рівень фінансового ризику, який залежить від структури джерел фінансування діяльності підприємства та впливає на ступінь його фінансової стабільності і перспективи розвитку. Узагальнення результатів проведеного аналізу дає змогу виявити, на скільки відповідає наявна структура капіталу критерію оптимізації.

На другій стадії аналізу та прийняття рішення потрібно визначити перелік джерел фінансування, розрахунок їх вартості та доступності для підприємства. Під час вибору джерел фінансування необхідно також враховувати рівень фінансової гнучкості підприємства, що дає можливість без значних витрат змінювати структуру формування капіталу та швидкість генерування грошовими потоками.

Наступними елементами алгоритму побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств є розрахунок рівня фінансового забезпечення складників стійкого розвитку, рівня фінансового левереджу, визначення вагових коефіцієнтів фінансового забезпечення стійкого розвитку та визначення інтегрального індексу фінансового забезпечення стійкого розвитку [9, с. 95].

У цілому в сучасному, волатильному та швидкоплинному економічному середовищі важливого значення набуває проблема формування оптимального фінансового забезпечення, яка дала б можливість забезпечити підприємству високий рівень стійкого розвитку. Оскільки рівень ризику кожного джерела капіталу різний, на нашу думку, доцільно під час вибору джерел фінансування визначити, чи не загрожує обрання структура капіталу стійкому розвитку підприємства.

На третій стадії формується реалізація прийнятого рішення щодо структури фінансового

забезпечення підприємства з урахуванням отриманих результатів оптимізації за обраним критерієм та врахуванням рівня стійкого розвитку.

Висновки. Наведені вище підходи до алгоритму побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств дають можливість розкрити процес і конкретні завдання під час формування цього алгоритму. Певні елементи системи фінансового забезпечення стійкого розвитку на багатьох підприємствах уже сформовані й функціонують, хоча й не в такому, як пропонується, вигляді. Це стосується аналізу, планування, обліку, моніторингу, аудиту, прогнозування, системи індикаторів (показників) фінансової діяльності підприємства, організаційної структури, яка займається фінансовою діяльністю, фінансових інструментів та технологій, організаційних, економічних, соціально-психологічних і правових методів управління. Тому з метою комплексного формування алгоритму побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств необхідно переосмислити конкретні завдання наявних елементів системи, спрямовувати їх на виконання завдань, пов'язаних із забезпеченням стійкого розвитку підприємства, і відповідно до цього реструктурувати ці складники. Ті самі елементи, яких сьогодні не має на підприємствах, необхідно створити знову. Це стосується насамперед визначення фінансових інтересів у вигляді місії і фінансових цілей підприємства, доповнення функцій і завдань, унаслідок реалізації яких має забезпечуватися стійкий розвиток, у тому числі використання SWOT-аналізу й методу розробки сценаріїв розвитку подій для прогнозування, принципів фінансового забезпечення стійкого розвитку, визначення критеріїв оцінювання рівня стійкого розвитку, підсистеми інформаційно-аналітичного забезпечення. Саме в цьому буде полягати завдання формування системи фінансового забезпечення стійкого розвитку на підприємствах.

Основою формування алгоритму побудови системи фінансового забезпечення стійкого розвитку підприємств є визначення структурних одиниць, аналіз та оцінювання наявних загроз за кожною із функціональних складових частин, а також розробка системи заходів для нейтралізації дії внутрішніх та зовнішніх небезпек, що забезпечить стабільне та ефективне функціонування підприємства.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Ванхорн Дж. Основы финансового менеджмента / Дж. Ванхорн, Дж. Вахович, мл. – 12-е изд. – М. : Вильямс, 2008. – 1232 с.
2. Самуэльсон П. Экономика / П. Самуэльсон, В. Нордхаус ; пер. с англ. – М. : Вильямс 2015. – 1360 с.
3. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов / Р. Брейли, С. Майерс ; пер. с англ. Н. Барышиковой. – М. : Олимп-Бизнес, 2015 – 1008 с.

4. Рясних С. Основи фінансового менеджменту : [навч. посібник] / С.Рясних. – К. : Академвидав, 2010. – 336 с.
5. Користін О. Економічна безпека : [навч. посібник] / О. Користін, О. Варантиновський, Л. Герасименко ; за ред. М. Джужжі. – К. : Лерта ; КНТ ; Центр навчальної літератури, 2010. – 368 с.
6. Єрмошенко М. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство : [наук. монографія] / М. Єрмошенко, К. Горячева. – К. : Національна академія управління, 2010. – 232 с.
7. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес-информ. – 2008.– № 15-16. – С. 35–37.
8. Василенко А. Менеджмент устойчивого развития предприятий : монография / А. Василенко. – К. : Центр учебной літератури, 2005. – 648 с.
9. Кириленко О. Фінанси (теорія та вітчизняна практика) : [навч. посібник] / О. Кириленко. – Тернопіль : Астон, 2002. – 212 с.